

بِسْمِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مجموعه قوانین و مقررات امور دینی و مناسک مذهبی

تدوین:

مهدی نریمان پور

انتشارات چتر دانش

سرشناسه : نریمان پور، مهدی، ۱۳۷۱-
 عنوان قراردادی : ایران. قوانین و احکام
 Iran. Laws, etc
 عنوان و نام پدیدآور : مجموعه قوانین و مقررات امور دینی و مناسک مذهبی /
 تدوین مهدی نریمان پور.
 مشخصات نشر : تهران: چتر دانش، ۱۳۹۷.
 مشخصات ظاهری : ۳۰۳ص؛ ۱۴/۵×۲۱/۵ س.م.
 شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۴۱۰-۳۰۷-۷
 وضعیت فهرست‌نویسی : فیپا
 موضوع : شعایر و مراسم مذهبی -- قوانین و مقررات -- ایران
 موضوع :

Rites and ceremonies -- Law and legislation -- Iran

شناسه افزوده : موسسه آموزش عالی آزاد چتر دانش
 رده بندی کنگره : ۱۳۹۷ م۳ ن/۴ KMHy۶۷۴
 رده بندی دیویی : ۳۹۰/۰۹۵۵
 شماره کتابشناسی ملی : ۵۵۳۵۸۹۹

نام کتاب : مجموعه قوانین و مقررات امور دینی و مناسک مذهبی
 ناشر : چتر دانش
 تدوین : مهدی نریمان پور
 نوبت و سال چاپ : اول - ۱۳۹۷
 شمارگان : ۱۰۰۰
 شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۴۱۰-۳۰۷-۷
 قیمت : ۱۵۰۰۰۰ تومان

فروشگاه مرکزی: تهران، میدان انقلاب، خمینبری جاوید(اردیبهشت شمالی)، پلاک ۸۸
 تلفن مرکز پخش: ۶۶۴۹۲۳۲۷ - تلفن فروشگاه کتاب: ۶۶۴۰۲۳۵۳

پست الکترونیکی: nashr.chatr@gmail.com

کلیه حقوق برای مؤلف و ناشر محفوظ است.

سخن ناشر

رشته‌ی حقوق با تمام شاخه‌ها و گرایش‌هایش، به‌منزله‌ی یکی از پرطرفدارترین رشته‌های دانشگاهی کشور، تعداد فراوانی از دانشجویان علوم انسانی را به‌خود جلب کرده است؛ دانشجویانی که پس از تحصیل، وارد عرصه‌ی خدمت شده و در مناصب و جایگاه‌های گوناگون به ایفای وظیفه مشغول می‌شوند.

منابعی که در دانشکده‌های حقوق، مبنای کار قرار گرفته و تحصیل دانشجویان بر مدار آن‌ها قرار دارد، در واقع، مجموعه‌ی کتب و جزواتی هستند که طی سالیان متمادی چنان‌که باید تغییر نیافته و خود را با تحولات و نیازهای زمانه هماهنگ نکرده‌اند.

این، درحالی است که نیاز مبرم دانش‌پژوهان به مجموعه‌های پربار و سودمند، امری انکارناپذیر است. به‌این‌ترتیب، ضرورت تدوین کتب غنی و ارزشمند برای رفع نیازهای علمی دانشجویان رشته‌ی حقوق و نیز رشته‌های متأثر از آن، باید بیش از گذشته مورد توجه قرار گیرد؛ کتاب‌هایی که روزآمدی محتوای آن‌ها از یک سو و تناسب آن‌ها با نیاز دانش‌پژوهان از سوی دیگر، مورد توجه و لحاظ ناشر و نویسنده، قرار گرفته باشد.

مؤسسه‌ی آموزش عالی آزاد چتردانش، در مقام مؤسسه‌ای پیشگام در امر نشر کتب آموزشی روزآمد و غنی، توانسته است گام‌های مؤثری در همراهی با دانشجویان رشته‌ی حقوق بردارد. این مؤسسه افتخار دارد که با بهره‌مندی از تجربیات فراوان خود و با رصد دقیق نیازهای علمی دانشجویان، به تولید آثاری همت‌گمارد که مهم‌ترین دستاورد آن‌ها، تسهیل آموزش و تسریع یادگیری پژوهندگان باشد. انتشارات چتر دانش امیدوار است با ارائه‌ی خدمات درخشان، شایستگی‌های خود را در این حوزه‌ی علمی بیش از پیش به منحصه‌ی ظهور برساند.

فرزاد دانشور

مدیر مسئول انتشارات چتر دانش

فهرست

- بخش اول: قرآن ۱۲
- قانون ترویج کتابت قرآن کریم به رسم الخط مفاخر ملی ۱۳۹۶ ۱۲
- سند راهبردی توسعه آموزش عمومی قرآن کشور مصوب ۱۳۹۶ ۱۳
- طرح ملی حفظ قرآن کریم مصوب ۱۳۹۳ ۲۲
- آیین‌نامه تشکیل هیئت رسیدگی به امور مؤسسات فرهنگی قرآن و عترت ۲۹
- اهداف آموزش عمومی قرآن کشور (مصوب جلسه ۱۹ و ۲۰) ۳۳
- تصویب‌نامه در خصوص ایجاد معاونت قرآن و عترت در وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی ۳۶
- مصوبه «ضوابط شمول تحصیل رایگان در دانشگاه‌ها برای حافظان کل قرآن کریم» مصوب جلسه هفدهم ۱۳۹۱ ۳۷
- آیین‌نامه ضوابط ارزیابی قاریان و مدرسان قرائت قرآن کریم ۳۹
- پیوست آیین‌نامه ضوابط ارزیابی قاریان و مدرسان قرائت قرآن کریم مصوب جلسه نهم شورای توسعه فرهنگ قرآنی مورخ ۱۳۸۹ ۴۱
- مصوبه هشتصد و چهل و چهارمین جلسه شورای عالی آموزش و پرورش با موضوع افزایش جلسات هفتگی درس قرآن در دوره ابتدایی ۵۱
- ضوابط شمول تحصیل رایگان در دانشگاه‌ها برای حافظان کل قرآن کریم (موضوع بند ۱۱۳ قانون بودجه سال ۱۳۹۰ کل کشور) ۵۲
- آیین‌نامه شورای تخصصی توسعه فرهنگ قرآنی مصوب ۱۳۸۹ ۵۴
- اولویت‌های پژوهشی مطالعات قرآنی مصوب جلسه ۱۶ مورخ ۱۳۹۳ ۶۲
- مصوبه هفتصد و هفتاد و یکمین جلسه شورای عالی آموزش و پرورش مورخ ۱۳۸۷ موضوع اجرای آزمایشی آموزش قرآن به روش جدید در پایه سوم ابتدایی ۶۷
- ضوابط ارزیابی حافظان قرآن کریم (مصوب جلسه ۵۷۳ مورخ ۱۳۸۴) ۶۸
- آیین‌نامه اجرائی قانون اعطای مدرک کارشناسی و بالاتر به حافظان کل قرآن مجید مصوب ۱۳۷۶ ۷۰
- قانون اعطاء مدرک کارشناسی و بالاتر به حافظان کل قرآن مجید مصوب ۱۳۷۵ ۷۳

تشکیل صندوق مشارکت توسعه فرهنگ قرآنی (مصوب جلسه ۷۰۸ مورخ ۱۳۹۰).....	۷۵
اساسنامه «صندوق مشارکت توسعه فرهنگ قرآنی» مصوبه جلسات پنجم مورخ ۱۳۸۹ و شانزدهم مورخ ۱۳۹۱.....	۷۶
سند راهبردی توسعه فعالیت‌های تبلیغی ترویجی قرآنی پیشنهادی کمیسیون توسعه فعالیت‌های تبلیغی ترویجی قرآنی (مصوب جلسه ۳۶ مورخ ۱۳۹۶).....	۸۰
واگذاری مسئولیت پیگیری امور شورای توسعه فرهنگ قرآنی در استان‌ها و شهرستان‌ها به شورای فرهنگ عمومی مصوب جلسه ۱۴ مورخ ۱۳۹۰.....	۸۵
مصوبه منشور توسعه فرهنگ قرآنی مصوب جلسه ۶۴۳ مورخ ۱۳۸۸.....	۹۱
تشکیل شورای هماهنگی فعالیت‌های قرآنی دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی مصوب جلسه ۵۷۵ مورخ ۱۳۸۴.....	۹۶

بخش دوم: مساجد ۹۸

لایحه قانونی تجدید قرارداد و اجاره املاک و اموال موقوفه و تجدید انتخاب متولیان و امانت و نظار اماکن متبرکه مذهبی و مساجد مصوب ۱۳۵۸.....	۹۹
آیین‌نامه اجرائی تبصره ماده یک قانون قرارداد و اجاره املاک و اموال موقوفه و تجدید انتخاب متولیان اماکن متبرکه مذهبی و مساجد مصوب ۱۳۵۷.....	۱۰۲
آیین‌نامه چگونگی هزینه وجوه حاصل از محل هدایای مستقل و حق التولیه و حق النظاره و اداره امور اماکن مذهبی مصوب ۱۳۸۱.....	۱۰۴
عناوین دروس عمومی معارف اسلامی.....	۱۰۷
عضویت استناداران در هیئت‌های احیای نقش مساجد مصوب جلسه ۳۲۰ مورخ ۱۳۷۲.....	۱۰۹
آیین‌نامه مستثنی شدن خدام و کارکنان بقاع متبرکه، مساجد، حسینیه‌ها، تکایا، مدارس علوم دینی موقوفه و موقوفات عام غیر تولیدی	

از شمول موادی از قانون کار مصوب ۱۳۷۳ ۱۱۱
آیین‌نامه ساماندهی، بهسازی و عمران مساجد کشور مصوب ۱۳۷۶ ۱۱۳
آیین‌نامه ستاد پشتیبانی و هماهنگی امور مساجد کشور مصوب جلسه
۵۵۳ مورخ ۱۳۸۳..... ۱۱۶
تصویب‌نامه در خصوص کمک‌های اشخاص حقیقی و حقوقی برای احداث
مساجد، مصلاها و مدارس علمیه..... ۱۱۸
تصویب‌نامه در خصوص تعیین الگوی مصرف آب و برق از ابتدای سال
۱۳۹۲ برای حوزه‌های علمیه، مساجد، دارالقرآن‌ها، حسینیه‌ها و اماکن
دینی اقلیت‌های دینی مصرح در قانون اساسی ۱۱۹
تصویب‌نامه در خصوص تعیین الگوی مصرف گاز طبیعی برای حوزه‌های
علمیه، مساجد، دارالقرآن‌ها، حسینیه‌ها و اماکن دینی اقلیت‌های دینی
مصرح در قانون اساسی مصوب ۱۳۹۳ ۱۲۱

بخش سوم: نماز ۱۲۴

آیین‌نامه ترویج و توسعه فرهنگ نماز مصوب ۱۳۷۵ ۱۲۴
مصوبه هفتصد و چهل و پنجمین جلسه شورای عالی آموزش و پرورش
مورخ ۱۳۸۶ موضوع تدوین طرح جامع تقویت و تعمیق فرهنگ اقامه
نماز در مراکز آموزشی و تربیتی..... ۱۳۲

بخش چهارم: زکات ۱۳۴

قانون زکات مصوب ۱۳۹۰ ۱۳۴

بخش پنجم: امر به معروف و نهی از منکر ۱۳۸

قانون حمایت از آمران به معروف و ناهیان از منکر مصوب ۱۳۹۴ ۱۳۸

بخش ششم: وقف ۱۴۷

قانون تشکیلات و اختیارات سازمان حج و اوقاف و امور خیریه
مصوب ۱۳۶۳..... ۱۴۷

قانون استفساریه تبصره ذیل ماده (۹) قانون تشکیلات و اختیارات سازمان حج و اوقاف و امور خیریه مصوب ۱۳۶۳..... ۱۵۹

آیین‌نامه اجرایی قانون تشکیلات و اختیارات سازمان حج و اوقاف و امور خیریه مصوب ۱۳۸۳ هیئت وزیران با آخرین اصلاحات ۱۶۱

آیین‌نامه اجرائی قانون تشکیلات و اختیارات سازمان حج و اوقاف و امور خیریه مصوب ۱۳۶۵ ۱۶۴

آیین‌نامه کیفیت تحقیق در شعب تحقیق سازمان حج و اوقاف و امور خیریه مصوب ۱۳۶۵..... ۱۸۶

آیین‌نامه نحوه و ترتیب وصول پذیره و اهدایی مصوب ۱۳۶۵ ۱۹۶

آیین‌نامه نحوه انتخاب و برکناری شرایط و حدود اختیارات و وظایف امین یا هیئت امنای اماکن مذهبی و موقوفات مصوب ۱۳۶۵..... ۲۰۰

دستورالعمل مربوط به تعاریف و اصطلاحات مندرج در آیین‌نامه اجرایی قانون تشکیلات و اختیارات سازمان اوقاف و امور خیریه ۲۰۶

قانون ابطال اسناد فروش رقبات، آب و اراضی موقوفه مصوب ۱۳۶۳ ۲۱۰

قانون تفسیر تبصره ۵ الحاقی به ماده واحده قانون ابطال اسناد فروش رقبات، آب و اراضی موقوفه مصوب ۱۳۸۰..... ۲۱۳

قانون ابطال اسناد و فروش رقبات، آب و اراضی موقوفه مصوب ۱۳۷۱... ۲۱۴

آیین‌نامه اجرایی قانون ابطال اسناد و فروش رقبات، آب و اراضی موقوفه مصوب ۱۳۷۴..... ۲۱۶

طرح توجیه ادارات حج و اوقاف و امور خیریه در رابطه با متولیان موقوفات..... ۲۲۶

مجوز مقام معظم رهبری در مورد اجرای طرح توجیه ادارات اوقاف... ۲۲۸

آیین‌نامه مستثنی شدن خدام و کارکنان بقاع متبرکه، مساجد، حسینیه‌ها، تکایا، مدارس علوم دینی موقوفه و موقوفات عام غیر تولیدی از شمول موادی از قانون کار مصوب ۱۳۷۳ ۲۲۹

تمدید اعتبار آیین‌نامه مستثنی شدن خدام و کارکنان بقاع متبرکه، مساجد، حسینیه‌ها، تکایا، مدارس علوم دینی موقوفه و موقوفات عام غیر تولیدی از شمول موادی از قانون کار ۲۳۰

لایحه قانونی تجدید قرارداد و اجاره املاک و اموال موقوفه و
 تجدید انتخاب متولیان و اماناء و نظار اماکن متبرکه مذهبی و
 مساجد مصوب ۱۳۵۸ ۲۳۱
 آیین‌نامه اجرائی تبصره ماده یک قانون قرارداد و اجاره املاک و
 اموال موقوفه و تجدید انتخاب متولیان اماکن متبرکه مذهبی و
 مساجد مصوب ۱۳۵۸ ۲۳۴
 از قانون مدنی ۲۳۶
 از آیین‌نامه اجرایی قانون ثبت اسناد و املاک مصوب ۲۴۲
 از قانون اصلاح موادی از قانون مالیات‌های مستقیم مصوب ۱۳۸۰ ... ۲۴۳
 از آیین‌نامه اجرائی موضوع تبصره (۳) ماده (۱۳۹) اصلاحی قانون
 مالیات‌های مستقیم مصوب ۱۳۸۱ ۲۴۷
 فصل ششم: معافیت موضوع بند «ط» ماده (۱۳۹) ۲۴۸
 از آیین‌نامه اجرائی قانون ایجاد شهرهای جدید مصوب ۱۳۸۹ ۲۵۲
 از قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی
 جمهوری اسلامی ایران (۱۴۰۰-۱۳۹۶) ۲۵۳
 سیاست‌ها و ضوابط ارتقای مشارکت خیرین و واقفین در پیشرفت حوزه
 علم و فناوری مصوب جلسه ۸۸ مورخ ۱۳۹۵ ۲۵۴
 مصوبه شورای عالی اداری در مورد تفکیک امور حج و زیارت از سازمان
 حج و اوقاف و امور خیریه مورخ ۱۳۷۰ ۲۵۹
 ادغام بنیاد نیکوکاری در سازمان اوقاف مورخ ۱۳۵۸ ۲۶۰
 تصویب‌نامه در خصوص تعیین سازمان اوقاف و امور خیریه به‌عنوان
 متولی و مسئول پیگیری امور مربوط به ساماندهی ساخت‌وساز، احیاء،
 تعمیر و تجهیز مساجد ۲۶۱
 مصوبه شورای عالی اداری راجع به شاخص‌های اختصاصی ارزیابی
 عملکرد سازمان اوقاف و امور خیریه ۲۶۲

بخش هفتم: حجاب و عفاف ۲۶۶
 راهبردهای گسترش فرهنگ عفاف (مصوب جلسه ۵۶۶ مورخ
 ۱۳۸۴) ۲۶۶

اصول و مبانی و روش‌های اجرائی گسترش فرهنگ عفاف ۲۷۲

بخش هشتم: حج و امور آن ۲۷۶

اساسنامه حوزه نمایندگی ولی فقیه در امور حج و زیارت ۲۷۶

مصوبه شورای عالی اداری راجع به اهداف و وظایف سازمان حج و

زیارت ۲۸۰

تصویب‌نامه راجع به اعزام زوار به سفر حج عمره و تمتع از بنادر خرمشهر

و آبادان ۲۸۵

تصویب‌نامه در مورد ممنوعیت مسافرت اتباع دولت جمهوری اسلامی با

گذرنامه عادی به کشور عربستان سعودی در موسم حج ۲۸۶

طرح توجیه ادارات حج و اوقاف و امور خیریه در رابطه با متولیان

موقوفات مصوب ۱۳۶۹ ۲۸۷

نحوه تعلق هزینه‌های مربوط به محل اقامت و خوراک و ارز مسافرتی

و فوق‌العاده مأموریت روزانه خارج از کشور کارکنان دولت که به حج

اعزام می‌شوند ۲۸۹

لایحه قانونی تشکیل سازمان حج و زیارت وابسته به وزارت ارشاد ملی

و انتزاع کلیه امور مربوط به حج و زیارت از سازمان اوقاف به سازمان

مذکور مصوب ۱۳۵۸ ۲۹۰

آیین‌نامه نحوه انتخاب و حدود وظائف و اختیارات ارکان اصلی سازمان

حج و زیارت مصوب ۱۳۵۹ ۲۹۲

قانون وصول عوارض از متقاضیان شرکت در گشت‌های گروهی سیاحتی

و زیارتی اعزامی به خارج از کشور مصوب ۱۳۶۴ ۲۹۸

تصویب‌نامه در خصوص تشکیل کارگروه توسعه و تعمیق زیارت و ترویج

فرهنگ رضوی ۲۹۹

بخش نهم: صید و شکار ۳۰۱

قانون نظارت شرعی بر ذبح و صید مصوب ۱۳۸۷ ۳۰۱

بنام ذوالجلال و الاکرام

قال النبی (صلی الله علیه و آله):

«نَصَرَ اللهُ عَبْدًا سَمِعَ مَقَالَتِي فَوَعَاها وَ حَفِظَها، وَ بَلَّغَها مَنْ لَمْ يَسْمَعْها»
خداوند، شاد گرداند آن کس را که سخنم را بشنود، بفهمد و حفظ کند و به کسی
که آن را نشنیده، برساند.

به‌طور عموم چه مسلمان چه غیر مسلمان، اقشار و صنوف مختلف طبقات
اجتماعی این سوال برایشان مطرح می‌شود که چگونه می‌توانیم در جهت توسعه
و ترویج مرام خویش گام برداریم. اعم از اینکه مرام مذکور ایده‌ئولوژی باشد که
قاصد طرفدار آن است یا اینکه صرفاً یک کار غیر ایده‌ئولوژیست باشد؛ مثل
اینکه در پی راه حل‌های موفقیت، موقعیت شغلی خودش نیز باشد.

در این بین گاهی ایده‌هایی به اذهان اشخاص نفوذ می‌کند؛ ولو آنکه در آینده
تاثیر بسزایی نداشته باشد، در عین سادگی‌شان، می‌تواند موجبات جرعه‌های
فکری بهتر و مؤثرتر برای خود و حتی دیگران فراهم کند. این ایده‌ها می‌تواند،
سائلی را ولو برای مدت کوتاهی از سرگردانی و حالت ایستایی حاکم بر افکار
وی در جهت ترویج مرام خویش، برون آورد.

در عین حال، خداوند متعال در آیه شریفه ۲۸۶ سوره بقره می‌فرماید:
«لا یكلف الله نفساً الا وسعها». آیه شریفه مبین این مطلب است؛ هر کسی به
اندازه وسع و قوه خود مکلف به تکالیف الهی است.

در دنیای امروز با توجه به هجمات گسترده فرهنگ غرب با التفات بر دارا
بودن عناصر ناسازگار با فرهنگ اسلامی، بر هر مسلمانی واجب است به اندازه
قوه و استعداد خویش، همان طوری که آیه شریفه مذکور مفید این مطلب است،
در جهت ترویج و توسعه دین اسلام در مقابل هجمات فرهنگ غرب گام بردارد.
در کشور ما به عنوان یک جامعه اسلامی، دل‌سوزان و دل‌واپسان دین اسلام،
گام‌های مختلفی را در جهت ترویج دین اسلام برداشتند. از جمله این اقدامات،
تصویب و ارائه مقرراتی است که موجبات تسهیل ترویج فرهنگ اسلامی را
فراهم می‌آورد یا احیاناً خلأهای قانونی موجود در این زمینه را پر می‌کند. کتاب
پیش رو، اگرچه گام ناچیزی به شمار می‌رود؛ ولیکن به اندازه وسع خویش تواند
بود. امید می‌رود که خداوند متعال این گام ناچیز را از ما تقبل بفرماید و قوتی
عطا بفرماید که در جهت خدمت به اسلام گام‌های بسیار مؤثر برداریم.

«وفقنا الله عز وجل لما یحب و یرضی»

بخش اول

قرآن

قانون ترویج کتابت قرآن کریم به رسم الخط مفاخر ملی مصوب ۱۳۹۶/۶/۸ مجلس شورای اسلامی

ماده واحده- از تاریخ لازم‌الاجراءشدن این قانون، دولت و دیگر نهادهای متولی مجازند در ترویج فرهنگ قرآنی برای چاپ و اهدای قرآن کریم از اعتبارات دولتی، کتابت‌های برجسته مفاخر ملی مانند مرحوم میرزا احمد نیریزی را مورد حمایت و ترویج قرار دهند.

تبصره- دولت مجاز است در جهت اجرای این قانون هر ساله به بخش‌های غیردولتی از یارانه‌های موجود برای چاپ و نشر قرآن موردنظر، اختصاص دهد.

سند راهبردی توسعه آموزش عمومی قرآن کشور (مصوب جلسه ۳۸ مورخ ۱۳۹۶/۹/۱۱) شورای توسعه فرهنگ قرآنی

اصول حاکم

- ۱- به کارگیری حداکثری ظرفیت‌های نظام آموزش رسمی کشور در تحقق اهداف آموزش عمومی قرآن کریم
- ۲- توسعه و مشارکت حداکثری نظام غیررسمی آموزش عمومی قرآن، هماهنگ با نظام رسمی
- ۳- تقدم تولید دانش و تأمین نیروی انسانی کارآمد مورد نیاز بر سایر فعالیت‌ها
- ۴- توجه به فضاسازی فرهنگی و انگیزش در مخاطبان در تمامی اقدامات و مراحل اجرای سند

اهداف

- ۱- دستیابی کلیه عوامل انسانی دست‌اندرکار آموزش عمومی قرآن به صلاحیت‌های عمومی و حرفه‌ای لازم تا پایان سال ۱۴۰۰.
- ۲- تحقق تدریجی اهداف آموزش عمومی قرآن کشور ۱ در پرونداد نظام آموزش و پرورش تا سال ۱۴۰۴.
- ۳- استقرار سامانه‌ها و سازوکارهای اجرای طرح ملی حفظ قرآن کریم ۲ تا سال ۱۴۰۴.
- ۴- اولویت‌یافتن آموزش عمومی قرآن در نظام آموزش رسمی و غیررسمی کشور و در میان خانواده‌ها تا سال ۱۴۰۴.

راهبردها و اقدامات ملی

راهبردهای این سند متناسب با زیر نظام‌های شش‌گانه سند تحول بنیادین آموزش و پرورش از این قرار است:

راهبرد ملی ۱:

استقرار نظام راهبری و مدیریت کلان فعالیت‌های آموزش عمومی قرآن.

اقدام‌های ملی:

۱- ایجاد و استقرار مرکز هماهنگی و توسعه آموزش عمومی قرآن کشور به عنوان دبیرخانه کمیسیون زیر نظر وزیر آموزش و پرورش و شناسایی و تأمین نیروی انسانی کارآمد لازم برای مرکز، از درون این وزارت جهت ایفای نقش راهبری اجرای سند سال ۱۳۹۷.

۲- طراحی و استقرار سازوکارهای لازم جهت اجرائی‌سازی طرح ملی حفظ قرآن کریم در آموزش و پرورش سال ۱۳۹۷.

۳- طراحی و استقرار سامانه هوشمند برنامه‌ریزی عملیاتی و نظارت بر اجرای سند در دبیرخانه کمیسیون سال ۱۳۹۷.

۴- طراحی و اجرای برنامه‌های اشاعه و ترویج سند، اهداف مصوب آموزش عمومی قرآن و طرح ملی حفظ قرآن از سال ۱۳۹۷.

۵- طراحی و تدوین مقررات لازم برای اولویت‌یابی آموزش عمومی قرآن در نظام رسمی و غیررسمی و تسهیل اجرای سند و پیشنهاد آن به مراکز تصمیم‌گیری و نظارت بر اجرای آن پس از تصویب از سال ۱۳۹۷.

راهبرد ملی ۲:

تقویت نظام تربیت معلم و تأمین منابع انسانی آموزش عمومی قرآن اقدام‌های ملی:

۱- حمایت از تشکیل شبکه و اجرای طرح‌های گفتمان‌سازی آموزش عمومی قرآن و اولویت‌بخشی آن در میان فعالان آموزش عمومی رسمی و غیررسمی کشور از سال ۱۳۹۷.

۲- طراحی برنامه تشویقی - اداری ارتقای صلاحیت‌های حرفه‌ای آموزش قرآن آموزگاران ابتدایی، دبیران قرآن، دینی و عربی متوسطه، مربیان تربیتی و سایر عوامل انسانی مرتبط با آموزش قرآن در کمیسیون و تصویب آن در مراجع مرتبط در آموزش و پرورش سال ۱۳۹۷ و اجرای آن از ابتدای سال ۱۳۹۸.

۳- طراحی و اجرای برنامه توانمندسازی قرآنی مربیان مهدهای کودک و پیش‌دبستانی از سال ۱۳۹۸.

۴- طراحی سازوکارهای تشویقی - اداری ارتقای قرآنی کلیه کارکنان

آموزش و پرورش بر اساس اهداف آموزش عمومی قرآن کریم در کمیسیون و تصویب آن در مراجع مرتبط آموزش و پرورش و اجرای آن سال ۱۳۹۸.

۵- طراحی، تصویب و پیاده‌سازی سازوکارهای لازم برای احراز شاخص‌های اهداف آموزش عمومی قرآن کریم و جذب استعدادها قرآنی در نظام گزینش دانشجویان دانشگاه فرهنگیان و دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی و همچنین داوطلبان استخدام آموزش و پرورش، با همکاری مشترک بخش‌های مرتبط در وزارت آموزش و پرورش و وزارت علوم، تحقیقات و فناوری از سال ۱۳۹۸.

۶- طراحی، تصویب و اجرای برنامه تشویقی - اداری ارتقای قرآنی دانشجویان، اساتید و کارکنان دانشگاه فرهنگیان و مراکز حوزوی از سال ۱۳۹۸.

۷- تدوین و تصویب دروس و محتوای قرآنی برای رشته‌های مرتبط و تأسیس رشته‌های تخصصی آموزش عمومی قرآن کریم در دانشگاه فرهنگیان و سایر مراکز دانشگاهی و حوزوی در مقاطع مختلف تحصیلی از سال ۱۳۹۸.

۸- تدوین و اجرای ضوابط ارزیابی و طبقه‌بندی مربیان، معلمان و مدرسان تجربی آموزش عمومی قرآن در نظام غیررسمی کشور، توسط کمیسیون و تصویب در شورای توسعه فرهنگ قرآنی سال ۱۳۹۸.

۹- طراحی و اجرای طرح تربیت مدرس آموزش عمومی قرآن برای تأمین نیروی توانمند مجری برنامه‌های تربیت معلم و مربی قرآن با اولویت اساتید حوزه و دانشگاه از سال ۱۳۹۷.

۱۰- استانداردسازی و توسعه برنامه‌های آموزش آزاد تخصصی در حوزه آموزش عمومی قرآن بر اساس اهداف آموزش عمومی قرآن کشور و حمایت مالی و حقوقی از اجرای آن در مراکز مختلف دولتی، عمومی و مردمی (سال ۱۳۹۸)

۱۱- طراحی و اجرای طرح جامع شناسایی و آموزش افراد مستعد تربیت مربی، معلم و مدرس قرآن از میان طلاب، دانشجویان، کارکنان دستگاه‌ها و عموم مردم از سال ۱۳۹۷.

۱۲- حمایت از راه‌اندازی و فعالیت مراکز آموزش آزاد تخصصی حوزه آموزش عمومی قرآن در استان‌ها به ویژه مناطق محروم از سال ۱۳۹۸.

۱۳- طراحی و پیاده‌سازی نظام حمایت‌های اجتماعی برای فعالان آموزش عمومی قرآن کشور از سال ۱۳۹۸.

راهبرد ملی ۳:

استقرار و توسعه برنامه درسی ملی آموزش عمومی قرآن در بخش‌های دولتی و مردمی.

اقدام‌های ملی:

۱- سطح‌بندی اهداف آموزش عمومی قرآن و طراحی، تصویب و پیاده‌سازی نظام یکپارچه تعیین سطوح و مدارک آموزش عمومی قرآن کریم برای نظام رسمی و غیررسمی در کمیسیون سال ۱۳۹۷.

۲- طراحی و استقرار سامانه آزمون استاندارد آموزش عمومی قرآن کشور در سازمان سنجش آموزش کشور و لحاظ محتوای این آزمون به عنوان درس مستقل با ضرایب متناسب با گروه‌های مختلف در آزمون ورودی مقاطع مختلف تحصیلی مدارس علمیه، دانشگاه‌ها و آزمون‌های استخدامی دستگاه‌ها با همکاری وزارت آموزش و پرورش، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، مدیریت حوزه‌های علمیه و سازمان امور اداری و استخدامی از سال ۱۳۹۸.

۳- اجرای مطالعات جمعیت‌شناختی و تهیه اطلس جامع مخاطبان آموزش عمومی قرآن سال ۱۳۹۷.

۴- به‌روزرسانی، استانداردسازی و جامعیت‌بخشی برنامه‌های آموزش عمومی قرآن کریم نظام رسمی و غیررسمی در مؤلفه‌های اهداف، محتوا، روش‌ها، رسانه‌ها، زمان، فضا و تجهیزات و ارزشیابی بر اساس اهداف آموزش عمومی قرآن کشور سال ۱۳۹۸.

۵- توسعه اجرای دوره‌های استاندارد آموزش عمومی قرآن برای کارکنان دستگاه‌های کشوری و لشکری، همراه با اعمال تشویقات اداری مناسب از سال ۱۳۹۸.

۶- حمایت از برگزاری دوره‌های استاندارد آموزش عمومی قرآن برای اقشار مختلف اعم از سربازان، بانوان، ورزشکاران، هنرمندان، کارگران، زندانیان و خانواده‌های آنان به ویژه در اقشار و مناطق محروم کشور، خصوصاً با استفاده از ظرفیت‌های بخش غیردولتی از سال ۱۳۹۸.

۷- طراحی و تصویب برنامه‌های درسی متناسب با پایه‌های مختلف

تحصیلی با محوریت حفظ توأم با درک مفاهیم و معارف قرآن در راستای تربیت حافظ قرآن کریم سال ۱۳۹۸.

۸- طراحی، تصویب، اشاعه و اجرای برنامه‌های آموزش قرآن انس‌محور برای مهدها و مراکز پیش‌دبستانی از سال ۱۳۹۸.

۹- حمایت از تولید و انتشار مصحف‌های آموزشی متناسب با گروه‌های مختلف مخاطبان آموزش عمومی قرآن از سال ۱۳۹۷.

۱۰- حمایت از اجرای برنامه‌های گفتمان‌سازی و جذب مخاطبان مختلف به آموزش عمومی قرآن و برنامه‌ریزی برای اشاعه محتوای آموزش عمومی قرآن در فعالیتهای تبلیغی ترویجی قرآنی با هماهنگی کمیسیون فعالیت‌های تبلیغی ترویجی قرآنی از سال ۱۳۹۷.

۱۱- طراحی و حمایت از برنامه‌های فرهنگ‌سازی و اولویت‌یابی آموزش عمومی قرآن در بین خانواده‌ها از سال ۱۳۹۷.

۱۲- تصویب و استقرار سازوکارهای لازم برای ارتقای جایگاه درس قرآن و اولویت آن در برنامه درسی مدارس از سال ۱۳۹۷.

راهبرد ملی ۴:

ارتقای تأمین و تخصیص منابع مالی نظام آموزش عمومی قرآن کشور
اقدام‌های ملی:

۱- تأمین منابع مالی مستقل برای اجرای طرح ملی حفظ قرآن در بودجه سنواری کشور از سال ۱۳۹۸.

۲- طراحی و پیاده‌سازی سازوکارهای افزایش مشارکت مالی مردمی در توسعه آموزش عمومی قرآن به‌ویژه برای مناطق محروم سال ۱۳۹۷.

۳- استقرار نظام بودجه‌ریزی عملیاتی فعالیت‌های آموزش عمومی قرآن در بخش‌های دولتی، عمومی و مردمی سال ۱۳۹۷.

۴- تهیه و انتشار گزارش تفصیلی و تفکیکی تخصیص منابع مالی آموزش عمومی قرآن بابت اجرای برنامه‌های بخش‌های مختلف دولتی و مردمی از بودجه عمومی کشور به صورت سالانه از سال ۱۳۹۷.

راهبرد ملی ۵:

توسعه فضا، تجهیزات و فناوری‌های آموزش عمومی قرآن
اقدام‌های ملی:

- ۱- تسهیل و حمایت از راه‌اندازی و توسعه تدریجی مهدها و مراکز پیش‌دبستانی قرآنی انس‌محور در نظام رسمی و غیررسمی تا حداقل ۵۰ درصد تعداد آن در کشور از سال ۱۳۹۷.
- ۲- تسهیل و حمایت از راه‌اندازی و افزایش مدارس تخصصی قرآنی با محوریت حفظ توأم با درک مفاهیم و معارف قرآن به ویژه در دوره متوسطه تا حداقل ۲۵ درصد مدارس کشور، بر اساس مصوبات شورای عالی آموزش و پرورش از سال ۱۳۹۷.
- ۳- تسهیل و حمایت از راه‌اندازی و فعالیت مراکز و مؤسسات آموزش عمومی قرآن مردمی توسط افراد واجد شرایط به ویژه فرهنگیان با اولویت مناطق روستایی و عشایری از سال ۱۳۹۸.
- ۴- تسهیل امکان استفاده مؤسسات مردمی قرآنی از فضاها و امکانات در اختیار آموزش و پرورش و سایر دستگاه‌های اجرائی، برای توسعه آموزش عمومی قرآن با اولویت کارکنان دستگاه‌ها و خانواده آنان از سال ۱۳۹۸.
- ۵- تسهیل و حمایت از ایجاد کسب و کارهای مبتنی بر فناوری‌های نوین در حوزه آموزش عمومی قرآن با اولویت نخبگان و جوانان از سال ۱۳۹۸.
- ۶- تسهیل و حمایت از شبکه‌سازی بخش‌ها، مراکز و مؤسسات فعال در آموزش عمومی قرآن کریم از سال ۱۳۹۸.
- ۷- حمایت از تولید و عرضه کالاها و خدمات فرهنگی، هنری و رسانه‌ای مؤثر در ایجاد انگیزه و جذب اقشار مختلف به آموزش عمومی قرآن از سال ۱۳۹۸.
- ۸- حمایت از تشکیل هسته‌های آموزش قرآن به ویژه حفظ قرآن در منازل، مساجد، حسینیه‌ها، بقاع متبرکه و پایگاه‌های بسیج از سال ۱۳۹۷.
- ۹- تسهیل و حمایت از راه‌اندازی و توسعه مؤسسات مردمی آموزش تخصصی حفظ توأم با درک مفاهیم و معارف قرآن کریم در مناطق مختلف کشور از سال ۱۳۹۷.
- ۱۰- حمایت از تولید و عرضه برنامه‌های جذاب آموزش عمومی قرآن در

شبکه‌های مختلف رسانه ملی و راه‌اندازی شبکه‌های تخصصی آموزشی به ویژه در زمینه حفظ قرآن از سال ۱۳۹۷.

۱۱- حمایت از تولید و عرضه برنامه‌های آموزش عمومی قرآن در فضای مجازی برای مخاطبان داخل و ایرانیان خارج از کشور.
راهبرد ملی ۶:

توسعه مطالعات و پژوهش‌ها و ارتقای سازوکارهای ارزشیابی نظام آموزش عمومی قرآن.
اقدام‌های ملی:

۱- تشکیل گروه‌های مطالعات و پژوهش‌های قرآن‌آموزی در پژوهشگاه‌ها و پژوهشکده‌های آموزش و پرورش از سال ۱۳۹۸.

۲- اجرای مطالعات لازم برای پیگیری تحقق اهداف آموزش عمومی قرآن در برنامه و محتوای دروس مختلف دانش‌آموزان به ویژه عربی، دینی و فارسی سال ۱۳۹۸.

۳- حمایت از برگزاری نشست‌ها، همایش‌های علمی، کرسی‌های نقد و بررسی و نظریه‌پردازی در حوزه آموزش عمومی قرآن کریم توسط مراکز علمی و پژوهشی مرتبط از سال ۱۳۹۷.

۴- حمایت از تولید و انتشار مقالات و نشریات علمی ترویجی و علمی پژوهشی در حوزه آموزش عمومی قرآن از سال ۱۳۹۷.

۵- حمایت از اجرای پایان‌نامه‌ها و تحقیقات دانشگاهی و حوزوی در حوزه آموزش عمومی قرآن از سال ۱۳۹۷.

۶- تدوین و تصویب شاخص‌های توسعه نظام آموزش عمومی قرآن و تعیین سازوکارهای لازم برای ارزیابی فعالیت بخش‌های مختلف کشور از سال ۱۳۹۸.

۷- طراحی و اجرای پیمایش ملی تحقق اهداف آموزش عمومی قرآن کشور برای اقشار مختلف به صورت دوره‌ای و پیمایش سالانه برون‌داد دوره‌های تحصیلی دانش‌آموزان از سال ۱۳۹۸.

چارچوب نهادی و الزامات اجرائی

۱- مسئولیت سیاست‌گذاری کلان و ارزیابی و نظارت راهبردی بر اجرای سند و تصویب اقدامات جدید پیشنهادی کمیسیون بر عهده شورای توسعه فرهنگ قرآنی است.

۲- مسئولیت برنامه‌ریزی و هماهنگی، نظارت و ارزیابی عملیاتی و تدوین و تصویب سیاست‌های اجرائی، بر عهده کمیسیون توسعه آموزش عمومی قرآن کشور است.

۳- به‌منظور برنامه‌ریزی و پیگیری تحقق اقدامات سند، کارگروه‌های متناظر با راهبردهای سند توسط کمیسیون تشکیل می‌شود. کارگروه‌های تخصصی کمیسیون مسئولیت نظارت و ارزیابی برنامه‌های اجرا شده توسط دستگاه‌های اجرائی را در چارچوب این سند برعهده دارند و دستگاه‌های مشارکت‌کننده موظفند در دوره‌های یک‌ساله، نتایج حاصل از اجرای برنامه‌ها را به کمیسیون گزارش کنند.

۴- کلیه دستگاه‌های دولتی، نهادهای عمومی و همچنین مؤسسات و نهادهای مردمی مورد حمایت، موظف به همکاری با دبیرخانه کمیسیون تخصصی در اجرای سند می‌باشند.

۵- دبیرخانه کمیسیون موظف است حداکثر ظرف مدت ۶ ماه پس از ابلاغ سند، جزئیات اقدام‌های ملی را در قالب شناسنامه اقدام شامل: تعیین دستگاه‌های مسئول و همکار، افق زمانی، اهداف کمی، شاخص‌های عملکردی، الزامات و سایر توضیحات موردنیاز اقدام، با همکاری دستگاه‌های مربوط تدوین کند. شناسنامه‌های اقدام پس از تصویب در کمیسیون با امضای رئیس کمیسیون به دستگاه‌های اجرائی ذی‌ربط ابلاغ می‌شود.

۶- مسئولیت بررسی برنامه‌های حوزه آموزش عمومی قرآن دستگاه‌ها و نهادهای مختلف دولتی، عمومی و مردمی برای استفاده از اعتبارات اجرای منشور توسعه فرهنگ قرآنی و نظارت عام و مرحله‌ای بر اجرای آن، بر عهده کمیسیون است.

۷- کمیسیون موظف است گزارش سالانه وضعیت آموزش عمومی قرآن کشور را به شورای توسعه فرهنگ قرآنی ارائه نماید.

سند راهبردی توسعه آموزش عمومی قرآن کشور مشتمل بر ۴ اصل، ۴ هدف، ۶ راهبرد و ۵۲ اقدام ملی به پیشنهاد کمیسیون توسعه آموزش عمومی قرآن کشور در جلسه ۳۸ مورخ ۱۳۹۷/۹/۱۱ شورای توسعه فرهنگ قرآنی به تصویب رسید و از تاریخ ابلاغ لازم‌الاجرا است و پس از ۳ سال قابل بازنگری و به‌روزرسانی می‌باشد.

طرح ملی حفظ قرآن کریم مصوب ۱۳۹۳/۱۲/۲ شورای توسعه فرهنگ قرآنی

مقدمه

تحقق آرمان‌های نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران در گرو فراگیر شدن فرهنگ قرآنی در سطوح مختلف نظام و جامعه اسلامی است. توسعه این فرهنگ به معنای تعمیم و تعمیق ایمان، شناخت و ارتباط و انس با قرآن و عمل به آموزه‌های قرآن توسط آحاد جامعه و مسئولان نظام است. این مهم مستلزم تعلیم قرآن به همه افراد جامعه است و ترویج فرهنگ حفظ قرآن و افزایش تعداد حافظان کلام وحی در کشور یکی از مهمترین راهبردها در این تعلیم است. توجه به شیوه تعلیم در سیره و تذکر مقام معظم رهبری (مدظله) نسبت به اهمیت حفظ قرآن و کمبود جدی حافظان قرآن در جامعه اسلامی ایران و تصریح ایشان بر ضرورت وجود حداقل ده میلیون نفر حافظ قرآن در کشور می‌تواند اهمیت توجه به این راهبرد را گوشزد کند. دستیابی به این هدف نیازمند همت و اراده ملی و برنامه‌ریزی صحیح است. طرح ملی حفظ قرآن، اصول، رویکردها، راهبردها و اقدامات لازم برای تحقق مطالبه مقام معظم رهبری مبنی بر تربیت ۱۰ میلیون حافظ قرآن در کشور را تبیین نموده است. این طرح ملی با نگاه سلسله مراتبی ذیل سند راهبردی توسعه آموزش عمومی قرآن موضوع ماده ۴ قانون برنامه پنجم جمهوری اسلامی ایران تعریف می‌شود؛ اگر چه این طرح ارتباط وثیقی با حوزه‌های تبلیغ و ترویج، و پژوهش و آموزش عالی و مدیریت کلان توسعه فرهنگ قرآنی دارد.

تعاریف

حفظ قرآن: به یادسپاری آیات قرآن و نگاهداشت و جلوگیری از فراموشی آیاتی که در فرآیند تعلّم به حافظه سپرده شده است.

حافظ قرآن: فردی که توانایی دارد همه یا بخش قابل توجهی از آیات قرآن را به صورت صحیح و روان با تلفظ عربی حروف و حرکات در حد تمایز همراه با درک معنای ظاهری آیات از بر بخواند.

چشم‌انداز

در افرق ۱۴۱۴، حفظ قرآن کریم، امری فراگیر بین تمامی اقشار جامعه اسلامی ایران خواهد بود؛ به گونه‌ای که تعداد حافظان قرآن کریم در کشور به ۱۰ میلیون نفر خواهد رسید. برنامه‌های آموزشی و محافل حفظ در سراسر کشور برپا شده و استفاده از آیات قرآن کریم در گفتگوها و تعاملات روزمره عموم و فرهیختگان رایج خواهد شد.

اصول و رویکردهای اساسی

۱- هدف از حفظ قرآن، افزایش «ایمان»، «شناخت»، «انس» و «عمل» به قرآن است. حفظ راهی برای قرائت مستمر و عمل به آیات قرآن است. لذا ضرورت دارد در برنامه‌های تربیت حافظ، به فهم قرآن کریم توجه ویژه شود.

۲- لازم است تا پایان سند چشم‌انداز در ۱۴۰۴ کلیه ظرفیت‌ها برای ترویج و فرهنگ‌سازی حفظ قرآن به کار گرفته شود و سامانه‌ها و سازوکارهای اجرای طرح ملی، مستقر و حدود یک‌سوم از چشم‌انداز طرح (۳/۵ میلیون حافظ کل قرآن) محقق شود.

۳- تربیت حافظان مبلغ و حرفه‌ای قرآن برای حضور و ارائه برنامه در محافل تبلیغی ترویجی داخلی و بین‌المللی امری لازم است اما در این طرح منظور از ۱۰ میلیون حافظ قرآن چنین سطحی از تسلط بر حفظ نیست.

۴- نیل به ۱۰ میلیون حافظ قرآن، بدون ایجاد تحول اساسی در سبک زندگی فردی و اجتماعی و رویکردهای مدیریتی ممکن نیست. ابعاد این تحول در نوع نگاه به قرآن، چگونگی نقش‌آفرینی اجتماعی و مرجعیت قرآن در زندگی از اهمیت بیشتری برخوردار است.

۵- برنامه‌ها و روش‌های ترویج و آموزش حفظ قرآن بر اساس تفاوت در ظرفیت و امکانات افراد اجتماع، میبایست از کثرت و تنوع برخوردار باشد بنابراین لازم است راهبردها و اقدامات اختصاصی برای گروه‌های مختلف لحاظ شود.

۶- قدم نخست در حفظ قرآن، اعتقاد و باور به اهمیت و انگیزه برای حفظ

است. لذا در فعالیتهای اجرایی باید به ترویج جایگاه و انگیزه‌سازی برای حفظ توجه ویژه شود.

۷- گرچه به کارگیری انگیزاننده‌های مادی برای آغاز حفظ قرآن و استقامت در آن مناسب است اما برنامه‌ریزی‌ها باید به گونه‌ای باشد که این انگیزاننده‌ها بر انگیزه‌های معنوی و قصد قربت افراد غلبه نیابد و در نگاه سایر اقشار شائبه غلبه انگیزه‌های مادی بر انگیزه‌های معنوی را ایجاد نکند.

۸- در واگذاری مسئولیتهای آموزشی و فرهنگی نظام اسلامی مراتب حفظ قرآن به عنوان یکی از اولویتهای مهم تلقی شده و احراز آن در فرآیندهای ارزشیابی و انتصاب مدنظر قرار گیرد. در مورد سایر مسئولیتهای این عامل به عنوان یکی از ارزش‌ها در نظر گرفته شود.

۹- در برنامه‌ریزی و فضا‌سازی برای رواج حفظ علاوه بر پرهیز از اجبار و اکراه باید به گونه‌ای عمل کرد که افراد در عین آزادی و اختیار نسبت به حفظ قرآن انگیزه پیدا کنند.

۱۰- حفظ قرآن باید به یک موضوع فرهنگی رایج در جامعه تبدیل شود و منحصر در مراکز، رشته‌ها و گروه‌های خاصی نباشد.

۱۱- برای ترویج و توسعه پایدار حفظ قرآن در جامعه باید به نیروهای مردمی و اجتماعی متکی بود و نقش حاکمیت در مقام سیاست‌گذاری و حمایت با پرهیز از تصدی‌گری (غیر از نظام رسمی آموزش عمومی و عالی) و ایجاد ساختارهای جدید باشد.

۱۲- حافظ قرآن باید به اخلاق قرآنی آراسته و دور از آفتهای تکبر و تفاخر باشد. لذا در برنامه‌ریزی‌ها علاوه بر توجه به آداب حفظ و رشد اخلاقی حفاظ باید در حمایت‌ها، چهره‌سازی‌ها و تعاملات اجتماعی به این آسیب‌ها توجه داشت.

راهبردهای کلان

۱- ترویج و گسترش حفظ در خانواده‌ها

۲- ترویج و گسترش حفظ قرآن در مدارس و مراکز وابسته به آموزش و پرورش

۳- ترویج و گسترش حفظ قرآن در مراکز آموزش عالی حوزوی و دانشگاهی

۴- ترویج و گسترش حفظ قرآن در نهادها و دستگاه‌های دولتی و عمومی

- ۵- ترویج و گسترش حفظ قرآن در بخش خصوصی و مجموعه‌ها و مؤسسات مردم نهاد و گروه‌های اجتماعی
- ۶- توسعه محصولات و خدمات آموزشی فرهنگی مرتبط با حفظ قرآن
- ۷- تبلیغ و ترویج حفظ در فضاهای اجتماعی و رسانه‌ای مختلف
- ۸- طراحی و ایجاد ساز و کارها و ساختارهای پشتیبان اجرای طرح ملی حفظ راهبردهای ملی
- ۱- فراهم کردن زمینه و فرصت لازم برای والدین به ویژه مادران و زنان خانه‌دار جهت حفظ قرآن کریم
- ۲- تشویق و زمینه‌سازی برای آشنایی کودکان زیر هفت سال با قرآن و شروع حفظ از این سنین
- ۳- هدایت مدارس به‌ویژه مدارس ابتدایی برای برگزاری دوره‌ها و کلاس‌های حفظ قرآن
- ۴- تربیت معلم و مربی حفظ قرآن و ایجاد تسهیلات و سازوکارهای لازم برای حضور حافظان قرآن در مدیریت مدارس و تدریس با تمرکز بر مراکز پیش‌دبستانی و دبستان
- ۵- توسعه برنامه‌ها، مسابقات و رویدادهای مرتبط با حفظ قرآن در آموزش و پرورش
- ۶- توسعه پژوهش در حوزه حفظ قرآن و تربیت حافظ
- ۷- ارتقای جایگاه حفظ و حافظان قرآن در فرایندهای آموزشی، ارزیابی و ارتقاء اساتید و دانشجویان در دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی
- ۸- ترویج حفظ قرآن در حوزه‌های علمیه از طریق افزایش سهم محتوای مبتنی بر حفظ قرآن و تعیین مشوق‌هایی برای طلاب حافظ
- ۹- تشویق کارمندان دستگاه‌ها و نهادهای کشوری و لشکری به حفظ قرآن از طریق تعیین امتیازات و تشویق‌های مادی و معنوی.
- ۱۰- استفاده از فرصت خدمت مقدس سربازی برای ترویج و گسترش حفظ قرآن.
- ۱۱- توسعه مؤسسات مردمی و خصوصی فعال در حفظ قرآن از طریق تعیین تسهیلات و مشوق‌های تشکیل و اداره آنها.

- ۱۲- ترویج و گسترش جلسات حفظ قرآن مردمی و هدایت جلسات و هیئات مختلف به سمت حفظ قرآن.
- ۱۳- ترغیب شرکتها و مؤسسات خصوصی و مردمی غیرقرآنی به حفظ و استفاده از حافظان قرآن.
- ۱۴- طراحی سازوکارهایی جهت ارتقای جایگاه اجتماعی و تکریم حافظان قرآن در جامعه.
- ۱۵- حمایت از تولید محصولات محتوایی مورد استفاده در آموزش حفظ قرآن کریم.
- ۱۶- زمینه‌سازی برای گسترش محصولات نرم‌افزاری و سخت‌افزاری با کیفیت در حوزه حفظ قرآن.
- ۱۷- ترویج و توسعه محتوا و خدمات مرتبط با حفظ قرآن در فضای مجازی
- ۱۸- تولید برنامه‌های رادیویی و تلویزیونی برای ترویج حفظ قرآن و تبیین جایگاه آن.
- ۱۹- تبلیغ و ترویج اهمیت و اثرات حفظ قرآن در تبلیغات محیطی و شهری
- ۲۰- تکریم حافظان قرآن و الگوسازی ایشان برای اقشار مختلف جامعه.
- ۲۱- فراهم کردن زمینه آموزش عمومی حفظ با استفاده از ظرفیت صدا و سیما.
- ۲۲- فراهم کردن امکان تبلیغ ارزان‌قیمت مؤسسات، محصولات و خدمات مرتبط با حفظ قرآن در رسانه‌های مختلف.
- ۲۳- استفاده از ظرفیت گروه‌ها و تشکل‌های مذهبی برای تبلیغ و ترویج حفظ قرآن کریم.
- ۲۴- ارزیابی مستمر و دقیق حافظان و مؤسسات حفظ از طریق طراحی و ایجاد ساختارها و ساز و کارهای ارزشیابی مناسب.
- ۲۵- ساماندهی اطلاعات و محتوای موجود در حوزه حفظ قرآن در کشور از طریق ایجاد پایگاه‌های داده و ساختارهای اطلاعاتی مورد نیاز برای توسعه و ترویج حفظ قرآن.
- ۲۶- طراحی و ایجاد سامانه‌ها و سازوکارهای برنامه‌ریزی و بودجه‌ریزی هماهنگ و یکپارچه جهت اجرائی شدن طرح ملی.

چارچوب نهادی و اجرائی

الف- سیاست‌گذاری و نظارت راهبردی

سیاست‌گذاری، نظارت راهبردی و روزآمد سازی طرح ملی حفظ بر عهده شورای توسعه فرهنگ قرآنی است.

ب- برنامه‌ریزی، هماهنگی، نظارت و ارزیابی اجرای طرح ملی حفظ قرآن کریم.

به‌منظور برنامه‌ریزی، هماهنگی، نظارت و ارزیابی بر اجرای طرح ملی حفظ قرآن کریم، ستاد راهبری طرح ملی حفظ قرآن کریم تحت نظر شورای توسعه فرهنگ قرآنی تشکیل می‌شود.

ج- فرهنگ‌سازی و اجرا

وزارت آموزش و پرورش، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان صدا و سیما، سازمان تبلیغات اسلامی، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و سایر وزارتخانه‌ها، نهادها و دستگاه‌های اجرائی، تبلیغی و فرهنگی کشور، در فرایند اجرائی کردن و فرهنگ‌سازی طرح ملی با ستاد راهبری طرح ملی حفظ قرآن کریم همکاری می‌کنند. تمامی دستگاه‌های اجرائی موظفند در چارچوب این طرح، برنامه‌های خود را جهت بررسی و یکپارچه‌سازی و تصویب به ستاد ارسال نمایند و در دوره‌های زمانی معین، نتایج حاصل از اجرای برنامه‌ها را به ستاد گزارش دهند.

د- الزامات اجرائی

شورای توسعه فرهنگ قرآنی موظف است ظرف مدت حداکثر سه ماه ستاد راهبری طرح ملی حفظ قرآن کریم را با محوریت وظایف ذیل تشکیل دهد:

۱- هماهنگی و هدایت تعاملات و ارتباطات دستگاه‌های مختلف و اجزای مختلف جامعه در راستای تحقق چشم‌انداز طرح ملی.

۲- تشکیل کمیته‌ها و کارگروه‌های تخصصی متشکل از دستگاه‌های مسئول و مؤسسات فعال در زمینه حفظ برای برنامه‌ریزی و هماهنگی اقدامات و فعالیت‌ها

۳- تدوین اهداف بخشی و زمانی متناسب با بخش‌های مختلف جامعه و تعیین شاخص‌های ارزیابی.

۴- تدوین اقدامات و تهیه شناسنامه اقدامات (شامل اهداف، سیاست‌ها و

- الزامات اجرائی، شاخص‌های عملکردی، تقسیم وظایف کلان، بودجه) و برنامه اجرائی سالانه متناسب با آن.
- ۵- ارزیابی مستمر و به روز رسانی دوره‌ای طرح ملی با توجه به شرایط و نتایج حاصل از اجرای آن در راستای تحقق چشم‌انداز تعیین‌شده و ارائه گزارش سالانه به شورای توسعه فرهنگ قرآنی.
- ۶- تأمین منابع مالی مورد نیاز برای اجرای طرح از طریق بودجه سنواتی و بودجه‌های قرآنی و فرهنگی دستگاه‌های مختلف و طراحی ساز و کارهای تشویقی جهت جلب مشارکت‌های مردمی و بخش خصوصی.
- تبصره- ترکیب ستاد راهبری و تشکیلات آن در مجمع مشورتی شورای توسعه فرهنگ قرآنی به تصویب می‌رسد.

آیین‌نامه تشکیل هیئت رسیدگی به امور مؤسسات فرهنگی قرآن و عترت (مصوب جلسات ۲۳ مورخ ۱۳۹۳/۴/۷، ۲۴ مورخ ۱۳۹۳/۸/۳ و ۲۵ مورخ ۱۳۹۳/۱۲/۲ شورای توسعه فرهنگ قرآنی)

مقدمه

در اجرای بند ۵ ماده ۴ منشور توسعه فرهنگ قرآنی و به‌منظور ایجاد سازوکار لازم برای هماهنگی دستگاه‌ها در اجرای ضوابط و مقررات تأسیس مراکز، مؤسسات، کانون‌ها و انجمن‌های فرهنگی و نظارت بر فعالیت آنها، مصوب جلسه ۳۷۵ مورخ ۱۳۷۵/۸/۸ شورای عالی انقلاب فرهنگی و حسن تعامل، هماهنگی و هم‌افزایی در انجام وظایف مصرح و قانونی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و سازمان تبلیغات اسلامی و اتخاذ روش‌های مطلوب و پرهیز از موازی‌کاری در عرصه ساماندهی مشارکت‌های مردمی و صدور مجوز و نظارت بر فعالیت‌های قرآن و عترت، هیئت رسیدگی به امور مؤسسات فرهنگی قرآن و عترت کشور - که به اختصار هیئت نامیده می‌شود - به شرح مواد آتی تشکیل می‌شود.

ماده ۱- وظایف و اختیارات هیئت

کلیه وظایف و اختیارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و سازمان تبلیغات اسلامی در عرصه صدور مجوز و نظارت بر فعالیت مؤسسات فرهنگی قرآن و عترت و تعیین ضوابط و نحوه حمایت از این مؤسسات به این هیئت واگذار می‌شود.

تبصره ۱- کلیه مؤسسات فرهنگی قرآن و عترت با عناوین مختلف اعم از مرکز، مجمع، بنیاد، انجمن و سایر عناوین که توسط اشخاص حقیقی یا حقوقی اعم از دولتی، عمومی و مردمی به صورت غیرانتفاعی یا انتفاعی تشکیل می‌شود، مشمول این آیین‌نامه می‌باشد. این مؤسسات می‌بایست منحصراً در حوزه قرآن و عترت فعالیت داشته و یا اکثر فعالیت‌شان در این حوزه باشد.

تبصره ۲- هیئت می‌تواند نسبت به رصد و نظارت بر فعالیت‌های قرآن و عترت

سایر اشخاص حقیقی و حقوقی اقدام و موارد تخلف را به مراجع ذی صلاح اعلام کند.

ماده ۲- ترکیب هیئت

۱- معاون قرآن و عترت وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی (رئیس هیئت)
 ۲- بالاترین مقام مسئول فعالیت‌های قرآنی سازمان تبلیغات اسلامی (نایب رئیس)

۳- دو نفر از مدیران یا کارشناسان امور مؤسسات قرآن و عترت (یک نفر از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و یک نفر از سازمان تبلیغات اسلامی)
 ۴- دو نفر نماینده از اتحادیه مؤسسات مردمی و تشکل‌های قرآن و عترت کشور

۵- دبیر شورای توسعه فرهنگ قرآنی یا نماینده تام‌الاختیار وی
 ۶- یک نفر نماینده مشترک مراکز مدیریت حوزه‌های علمیه برادران و خواهران

۷- نماینده سازمان اوقاف و امور خیریه

تبصره ۱- دبیر هیئت به پیشنهاد سازمان تبلیغات اسلامی و تصویب هیئت، از میان ایشان و یا خارج از آن برای مدت دو سال انتخاب می‌شود و انتخاب مجدد وی برای دوره‌های بعد بلامانع است.^۱

تبصره ۲- اعتبار و رسمیت جلسات هیئت منوط به حضور اکثریت مطلق (نصف به علاوه یک) اعضاء و اعتبار مصوبات و تصمیمات هیئت منوط به رأی مثبت اکثریت مطلق حاضران خواهد بود.

تبصره ۳- هیئت موظف است پس از ابلاغ این تبصره، ظرف مدت حداکثر سه ماه، شرح وظایف رئیس، دبیر و دبیرخانه هیئت را جهت تصویب در شورای توسعه فرهنگ قرآنی پیشنهاد دهد.^۲

ماده ۳- به‌منظور پیگیری اهداف و مأموریت‌های هیئت، برگزاری جلسات هیئت و کارگروه‌های مربوطه و تنظیم و پیگیری اجرای مصوبات هیئت، دبیرخانه هیئت در سازمان تبلیغات اسلامی تشکیل و مستقر خواهد شد.

۱- اصلاحی ۱۳۹۴/۱۰/۰۵

۲- الحاقی ۱۳۹۴/۱۰/۰۵

ماده ۴- دبیرخانه هیئت موظف است حداکثر تا دو ماه پس از تشکیل هیئت، دستورالعمل‌های اجرائی لازم برای صدور مجوز و نظارت بر فعالیت مؤسسات فرهنگی قرآن و عترت را در چارچوب ضوابط و مقررات قانونی کشور تنظیم و جهت تصویب به هیئت پیشنهاد نماید.

ماده ۵- از تاریخ ابلاغ این آیین‌نامه، صدور مجوز هرگونه مؤسسه با موضوع فعالیت یا عنوان قرآن و عترت صرفاً توسط این هیئت انجام می‌شود.

تبصره ۱- مجوز فعالیت کلیه مؤسسات فرهنگی قرآن و عترت با امضای مشترک رئیس هیئت (معاون قرآن و عترت) و نایب رئیس هیئت (بالاترین مقام مسئول فعالیت‌های قرآنی سازمان تبلیغات اسلامی) با آرم مشترک وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و سازمان تبلیغات اسلامی صادر می‌شود.

تبصره ۲- دبیرخانه هیئت می‌تواند بر اساس مصوبات هیئت، نسبت به تشکیل هیئت‌ها و دبیرخانه‌های متناظر استانی و شهرستانی در سطح کشور و تفویض اختیار مقتضی به آنها اقدام نماید.

ماده ۶- سازمان ثبت اسناد و املاک کشور موظف است در بررسی اسانامه مؤسسات و شرکت‌ها و ثبت سایر مراکز، در صورت برخورد با درج هرگونه فعالیت قرآن و عترت در اهداف و برنامه‌های آنها، نسبت به استعلام صلاحیت از هیئت اقدام کند.

ماده ۷- از زمان تشکیل هیئت، کلیه مؤسسات قرآن و عترت کشور موظفند طی یک سال نسبت به تعویض مجوز خود با پروانه فعالیت جدید و تطبیق فعالیت‌ها با دستورالعمل‌های ابلاغی هیئت اقدام کنند. پس از اتمام مهلت قانونی، از فعالیت مؤسسات و مراکز فاقد مجوز موضوع این آیین‌نامه جلوگیری خواهد شد.

ماده ۸- این آیین‌نامه در یک مقدمه، ۸ ماده و ۶ تبصره به پیشنهاد مشترک وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و سازمان تبلیغات اسلامی، دبیرخانه شورای توسعه فرهنگ قرآنی و نمایندگان اتحادیه‌های مؤسسات قرآنی مردمی و تشکل‌های قرآن و عترت کشور تنظیم و در جلسات ۲۳ مورخ ۱۳۹۳/۴/۷، ۲۴ مورخ ۱۳۹۳/۸/۳ و ۲۵ مورخ ۱۳۹۳/۱۲/۲ شورای توسعه فرهنگ قرآنی به

تصویب رسید و از تاریخ ابلاغ آن کلیه مکاتبات و تفاهم‌نامه‌های قبلی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و سازمان تبلیغات اسلامی در این خصوص کأن لم یکن خواهد بود.

دبیر شورای عالی انقلاب فرهنگی و رئیس شورای توسعه فرهنگ قرآنی محمدرضا مخبر دزفولی اعطای مزایا و تسهیلات به دارندگان گواهینامه‌های تخصصی درجه یک و دو حفظ، قرائت و آموزش قرآن کریم (مصوب جلسه ۷۵۷ مورخ ۱۳۹۳/۹/۱۸ شورای عالی انقلاب فرهنگی).

بنیاد ملی نخبگان - دانشگاه آزاد اسلامی - وزارت علوم، تحقیقات و فناوری وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی - دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی ماده واحده «اعطای مزایا و تسهیلات به دارندگان گواهینامه‌های تخصصی درجه یک و دو حفظ، قرائت و آموزش قرآن کریم» که در جلسه ۷۵۷ مورخ ۱۳۹۳/۹/۱۸ شورای عالی انقلاب فرهنگی و بنا به پیشنهاد شورای تخصصی توسعه فرهنگ قرآنی به تصویب رسیده است، به شرح ذیل برای اجراء ابلاغ می‌شود:

ماده واحده- «دارندگان گواهینامه‌های تخصصی درجه یک و دو حفظ، قرائت و آموزش قرآن کریم، موضوع مصوبه جلسه ۵۷۳ مورخ ۱۳۸۴/۹/۸ شورای عالی انقلاب فرهنگی و مصوبه جلسه ۹ مورخ ۱۳۸۹/۱۲/۷ شورای تخصصی توسعه فرهنگ قرآنی، از مزایا و تسهیلات زیر برخوردار می‌شوند:

الف- دارندگان گواهینامه‌های مذکور در فهرست افتخارات (فعالیت‌های نخبگانی) بنیاد ملی نخبگان قرار می‌گیرند.

ب- دارندگان گواهینامه‌های مذکور چنانچه دانش‌آموخته یکی از رشته‌های قرآنی مجموعه الهیات و معارف اسلامی در یکی از مقاطع دانشگاهی باشند، می‌توانند بدون شرکت در آزمون و با اخذ پذیرش دانشگاه محل تقاضای خود در یک مقطع بالاتر در همان رشته ادامه تحصیل دهند.

ج- دانش‌آموختگان دانشگاهی سایر رشته‌ها که موفق به اخذ گواهینامه‌های مذکور شده‌اند، در صورت کسب حداقل هشتاد درصد امتیاز نهایی آخرین نفر پذیرفته شده در رشته مورد تقاضا، پذیرفته خواهند شد.»

اهداف آموزش عمومی قرآن کشور (مصوب جلسه ۱۹ و ۲۰ مورخ ۱۳۹۲/۸/۴ و ۱۳۹۲/۲/۷ شورای توسعه فرهنگ قرآنی)

مقدمه

در پی تصویب منشور توسعه فرهنگ قرآنی و لزوم توسعه آموزش عمومی قرآن کریم و در راستای تحقق منویات رهبر معظم انقلاب اسلامی (مدظله العالی) در فراگیری و انس عمومی با قرآن کریم در جامعه اسلامی، به منظور تعیین شاخص‌های مطلوب سواد قرآنی برای آحاد جامعه در ابعاد مختلف اعتقادی، شناختی، رفتاری و...، چشم‌انداز، رسالت و اهداف نظام آموزش عمومی قرآن کریم کشور بر اساس ملاحظات ذیل تعیین شده است:

الف- این اهداف با عنایت به جایگاه رفیع قرآن کریم در هدایت جامعه اسلامی و جایگاه ملت بزرگ ایران به عنوان پرچمدار فرهنگ قرآن و عترت تعیین شده است. از این رو فاصله میان وضعیت موجود با اهداف تعیین شده نباید باعث عدول از شاخص‌های مورد توجه کتاب و سنت و شایسته امالقرای اسلامی درباره قرآن شود. اگرچه در تدوین این اهداف، علاوه بر توجه به شاخص‌های مذکور، امکان تحقق آن نیز مد نظر بوده است.

ب- برای تحقق مجموعه اهداف مصوب لازم است هنگام برنامه‌ریزی، این اهداف سطح‌بندی و ترکیب مناسب داشته باشد و رعایت تقدم رتبی مباحث و ترتیب اهمیت موضوعات مورد توجه قرار گیرد.

ج- جامعه مخاطب اهداف، عموم مردم با هوشمندی و توان ذهنی متوسط است. بنابراین برای ساین و کودکان باید این اهداف متناسب‌سازی شود.

د- در مورد دانش‌آموزان، ضروری است این اهداف با برنامه‌ریزی دقیق، به تدریج تا پایان دوره متوسطه محقق شود.

چشم‌انداز

نظام آموزش عمومی قرآن

«نهادینه شدن فرهنگ انس با قرآن کریم و تربیت ده میلیون حافظ قرآن

در جامعه»

رسالت نظام آموزش عمومی قرآن

«ایجاد توانایی خواندن همراه با فهم و تدبر در قرآن و بهره‌گیری مردم از تعالیم قرآن در زندگی»

اهداف آموزش عمومی قرآن کریم

ردیف	عنوان هدف	تحلیل مفهومی
۱	تقویت ایمان و گرایش به قرآن و عترت	اعتقاد قلبی به حقانیت، جامعیت و جاودانگی قرآن مجید و جایگاه پیامبر (ص) و اهل بیت (ع) به عنوان تبیین‌کنندگان علمی و عملی قرآن و محبت و مودت نسبت به قرآن و اهل بیت (ع)
۲	توانایی خواندن قرآن کریم	خواندن صحیح و روان قرآن کریم با تلفظ عربی حروف و حرکات در حد تمایز
۳	درک معنای آیات قرآن کریم	درک معنای ظاهری عموم عبارات و آیات قرآن کریم
۴	توانایی و التزام به تدبر در آیات قرآن کریم	آشنایی با روش تدبر و پابندی به اندیشه و دقت در آیات قرآن برای درک بهتر مراد و مقصود آیات
۵	حفظ قرآن کریم	به‌خاطر سپاری و ازبرخوانی بخش‌هایی از آیات و سوره قرآن کریم (حداقل سه جزء)
۶	انس با قرآن کریم	اشتیاق به خواندن روزانه و استماع قرآن کریم، همراه با فهم و تدبر در آیات
۷	آشنایی با علوم و معارف قرآن کریم	آشنایی با کلیات تاریخ و علوم قرآنی و شناخت معارف اساسی و ضروری قرآن کریم
۸	توانایی استفاده از قرآن کریم	توانایی جستجو و دریافت معارف عمومی مورد نیاز از قرآن کریم با استفاده از منابع معتبر
۹	تبعیت از قرآن و عترت	عمل به آموزه‌های قرآن و اهل بیت در ابعاد مختلف زندگی و تحقق سبک زندگی قرآنی

تدابیر اجرایی

۱- وزارت آموزش و پرورش و سایر دستگاه‌های دولتی، عمومی و نهادهای مردمی مکلفند کلیه برنامه‌های درسی آموزش عمومی قرآن و همچنین دوره‌های

تربیت مربی، معلم و مدرس مربوطه را بر اساس اهداف فوق تنظیم و اجرا کنند.
۲- وزارت آموزش و پرورش موظف است در طراحی و اجرای کلیه دروس، به ویژه عربی، دینی و فارسی، تحقق اهداف فوق را پیگیری کند.

۳- وزارت علوم، تحقیقات و فناوری موظف است، به منظور تأمین نیروی انسانی لازم برای تحقق اهداف فوق، با همکاری دانشگاه فرهنگیان و سایر مراکز آموزش عالی واجد صلاحیت نسبت به طراحی و اجرای دوره‌های آموزش عالی تربیت مربی، معلم، مدرس، کارشناس، مدیر و پژوهشگر آموزش عمومی قرآن در مقاطع کاردانی تا دکتری اقدام کند.

۴- کمیسیون توسعه آموزش عمومی قرآن کشور موظف است نسبت به طراحی و استقرار سازوکارهای لازم برای هماهنگی و نظارت بر تحقق اهداف فوق در برنامه‌های آموزش عمومی قرآن دستگاه‌ها و نهادهای مختلف کشور اقدام و گزارش سالانه اجرای این مصوبه را به شورای توسعه فرهنگ قرآنی ارائه کند.

۵- سازمان صدا و سیما مکلف است از طریق همه شبکه‌های صدا و سیما نسبت به ترویج و فرهنگ‌سازی مؤثر برای تحقق اهداف آموزش عمومی قرآن اقدام کند.

تصویب‌نامه در خصوص ایجاد معاونت قرآن و عترت در وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی

معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی رئیس‌جمهور هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۹۱/۴/۱۸ به استناد تبصره (۳) ماده (۵۷) قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران - مصوب ۱۳۸۹ - تصویب نمود:
با ایجاد معاونت قرآن و عترت در وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، تعداد معاونت‌های وزارت یادشده به شش معاونت افزایش می‌یابد.

مصوبه «ضوابط شمول تحصیل رایگان در دانشگاه‌ها برای حافظان کل قرآن کریم» (موضوع بند ۷۰ قانون بودجه سال ۱۳۹۱ کل کشور) مصوب جلسه هفدهم مورخ ۱۳۹۱/۴/۳ شورای توسعه فرهنگ قرآنی

ماده واحده- در اجرای بند ۵ ماده ۴ منشور توسعه فرهنگ قرآنی و با عنایت به ضرورت تعیین مرجع تأیید حفظ کل قرآن کریم به‌منظور اجرای صحیح بند ۷۰ قانون بودجه سال ۱۳۹۱ کل کشور، حافظان کل قرآن متقاضی تحصیل رایگان در دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی و مؤسسات پژوهشی دولتی و غیردولتی باید مشمول یکی از بندهای ذیل باشند:

۱- دارندگان مدرک تخصصی درجه یک، دو و سه حفظ قرآن کریم با امضای مشترک وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی و رئیس سازمان تبلیغات اسلامی - موضوع مصوبه جلسه ۵۷۳ مورخ ۱۳۸۴/۹/۸ شورای عالی انقلاب فرهنگی.

۲- حافظان کل قرآن که در اجرای قانون اعطای مدرک کارشناسی و بالاتر به حافظان کل قرآن کریم (مصوب ۱۳۷۵/۲/۱۶ مجلس شورای اسلامی) توسط سازمان سنجش آموزش کشور به سازمان اوقاف و امور خیریه معرفی و موفق به قبولی در آزمون صحت حفظ کل قرآن کریم شده‌اند.

۳- دارندگان رتبه اول تا سوم مسابقات بین‌المللی، اول تا پنجم کشوری و اول تا سوم مسابقات استانی سازمان اوقاف و امور خیریه (طی سال‌های ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۱) در رشته حفظ کل قرآن کریم.

۴- سایر داوطلبان، در صورت احراز حفظ کل قرآن کریم بر اساس دستورالعمل آزمون موضوع بند دو توسط سازمان اوقاف و امور خیریه.

تبصره ۱- سایر گواهی‌های مؤید حفظ کل قرآن دستگاه‌های دولتی و عمومی و نهادهای مردمی اعم از داخلی و خارجی فاقد اعتبار در این خصوص می‌باشد.

تبصره ۲- سازمان اوقاف و امور خیریه موظف است با هماهنگی معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس‌جمهور، پس از مبادله موافقت‌نامه و تخصیص اعتبار، اسناد مربوط به شهریه پرداخت شده توسط حافظان بابت نیم‌سال تابستانی ۱۳۹۱ و نیم‌سال اول و دوم سال تحصیلی ۱۳۹۲-۱۳۹۱ را دریافت و هزینه آن را به ایشان پرداخت نماید.

آیین‌نامه ضوابط ارزیابی قاریان و مدرسان قرائت قرآن کریم (مصوب جلسه نهم شورای توسعه فرهنگ قرآنی مورخ ۱۳۸۹/۱۲/۷)

ماده ۱- به منظور شناسایی و رتبه‌بندی قاریان و مدرسان قرائت قرآن کریم و تسهیل تعامل و خدمت‌رسانی دستگاه‌های مختلف با ایشان، هر سال حداقل یک دوره آزمون تخصصی، به شرح مواد این آیین‌نامه، برگزار و به قبول‌شدگان گواهینامه تخصصی قرائت قرآن اعطا می‌شود.

ماده ۲- تعاریف

قاری قرآن: فردی که آیات قرآن مجید را با صوت حسن و با توجه به معنا و رعایت فنون و قواعد تلاوت صحیح بخواند.

مدرس قرائت قرآن: فردی که دارای شایستگی‌ها و توانایی‌های لازم در یکی از سطوح آموزش قرائت قرآن باشد.

ماده ۳- گواهینامه تخصصی قرائت قرآن، به تفکیک در دو گروه قاریان و مدرسان قرائت قرآن، هر یک در چهار سطح، با عناوین و شرایط عمومی و اختصاصی جداول پیوست اعطا خواهد شد. هر گونه بازنگری در مفاد جداول به پیشنهاد شورای مندرج در ماده چهار و تصویب شورای توسعه فرهنگ قرآنی انجام می‌شود.

ماده ۴- به منظور تصویب ضوابط علمی و دستورالعمل‌های اجرایی و نظارت بر نحوه احراز شرایط و برگزاری آزمون‌ها، «شورای ارزیابی قاریان و مدرسان قرائت قرآن» متشکل از ۱۱ نفر از کارشناسان و متخصصان قرآنی، به شرح ذیل تشکیل می‌شود:

۱- پنج نفر استاد برجسته آموزش قرائت قرآن (با معرفی وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی، رئیس سازمان تبلیغات اسلامی، رئیس سازمان اوقاف و امور خیریه، وزیر آموزش و پرورش و رئیس شورای عالی قرآن صدا و سیما، هر کدام یک نفر)

۲- سه نفر استاد تفسیر و علوم قرآنی، ترجیحاً قاری قرآن (با معرفی وزیر علوم، تحقیقات و فناوری، مدیریت حوزه علمیه قم و نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها، هر کدام یک نفر)

- ۳- یک نفر صاحب نظر در بهداشت صدا و حنجره (با معرفی وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی)
- ۴- یک نفر حافظ ممتاز و قاری قرآن (با معرفی اتحادیه تشکل‌ها و مؤسسات قرآنی مردمی کشور)
- ۵- دبیر شورا: با انتخاب رئیس شورای عالی قرآن صدا و سیما
- تبصره ۱-** عضویت اعضای بندهای ۱ تا ۴ برای مدت سه سال خواهد بود و انتخاب مجدد آنان بلامانع است.
- تبصره ۲-** رئیس شورا از بین اعضا و با رأی آنان برای مدت سه سال انتخاب و مصوبات شورا با امضای رئیس ابلاغ می‌شود.
- تبصره ۳-** دبیرخانه شورا در شورای عالی قرآن صدا و سیما استقرار یافته و موظف به اجرای مصوبات شورا می‌باشد.
- تبصره ۴-** گواهینامه تخصصی قرائت قرآن کریم با امضای وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی و رئیس شورای عالی قرآن صدا و سیما صادر خواهد شد.
- ماده ۵-** دارندگان گواهینامه تخصصی قرائت قرآن کریم، از کلیه مزایای درجات یک تا چهار هنری، موضوع مصوبه جلسه ۴۷۷ و ۵۶۹ شورای عالی انقلاب فرهنگی برخوردار خواهند شد.
- ماده ۶-** این آیین‌نامه در ۶ ماده و ۴ تبصره در جلسه نهم مورخ ۱۳۸۹/۱۲/۷ شورای توسعه فرهنگ قرآنی به تصویب رسید و پس از ابلاغ لازمالاجراست.

پیوست آیین‌نامه ضوابط ارزیابی قاریان و مدرسان قرائت قرآن کریم مصوب جلسه نهم شورای توسعه فرهنگ قرآنی مورخ ۱۳۸۹/۱۲/۷

جدول شماره ۱: شرایط عمومی ارزیابی و طبقه‌بندی قاریان و مدرسان قرآن کریم

ردیف	شرایط عمومی و صلاحیت‌های فردی
۱	تابعیت ایرانی
۲	اعتقاد به دین مبین اسلام و التزام عملی به احکام نورانی آن
۳	اعتقاد و التزام عملی به ولایت فقیه، قانون اساسی و نظام جمهوری اسلامی
۴	رعایت اخلاق اسلامی و شئون اهل قرآن در گفتار، رفتار، پوشش و آرایش ظاهری
۵	عدم سابقه محکومیت کیفری مؤثر، اعتیاد به مواد مخدر و مفسد اخلاقی و مالی (مگر اینکه توبه و شایستگی‌انها احراز شود).
۶	عدم وابستگی و هواداری از احزاب، سازمان‌ها و گروه‌های غیرقانونی و منحرف
۷	جدول شرایط عمومی متقاضیان غیرایرانی با هماهنگی دستگاه‌های ذی‌ربط، متناسب با کلیات جدول فوق، توسط شورای ارزیابی قاریان و مدرسان قرائت قرآن تعیین می‌شود. شورای ارزیابی قاریان و مدرسان قرائت قرآن موظف است در صورت از دست دادن هر یک از صلاحیت‌های عمومی مندرج در جدول شماره یک، نسبت به لغو اعتبار گواهی‌نامه فرد مورد نظر و اعلام آن به مراجع مربوط اقدام نماید.

جدول شماره ۲: شرایط اختصاصی ارزیابی و طبقه‌بندی قاریان قرآن کریم

رتبه	درجه	قاری درجه ۱	قاری درجه ۲	قاری درجه ۳	قاری درجه ۴
		استاد قرائت قرآن	قاری ممتاز	قاری برگزیده	قاری
اولی	۱	تسلط بر تلاوت مرتل آیات قرآن کریم بالحنی دلنشین و هماهنگ با معانی آیات	تسلط بر تلاوت مرتل آیات قرآن کریم با لحنی دلنشین	تسلط بر تلاوت مرتل آیات قرآن کریم	توانایی تلاوت مرتل آیات قرآن کریم (بدون اغلاط اعرابی و تجویدی)
	۲	کسب حداقل هشتاد و پنج درصد نمره آزمون تخصصی تلاوت	کسب حداقل هشتاد درصد نمره آزمون تخصصی تلاوت	کسب حداقل هفتاد و پنج درصد نمره آزمون تخصصی تلاوت	کسب حداقل هفتاد درصد نمره آزمون تخصصی تلاوت
	۳	توانایی تلاوت قطعات قرآنی منتخب مجموعاً در حد سه جزء از حفظ و استفاده مناسب از آیات در مناسبت‌ها و مجالس مختلف	توانایی تلاوت قطعات قرآنی منتخب مجموعاً در حد دو جزء از حفظ و استفاده مناسب از آیات در مناسبت‌ها و مجالس مختلف	توانایی تلاوت قطعات قرآنی منتخب مجموعاً در حد یک جزء از حفظ و استفاده مناسب از آیات در مناسبت‌ها و مجالس مختلف	توانایی ارائه تلاوت تحقیق قطعات منتخب از حفظ، مجموعاً در حد نیم جزء
	۴	کسب حداقل نود درصد نمره آزمون حفظ اجمالی کل قرآن ۱	کسب حداقل هفتاد درصد نمره آزمون حفظ اجمالی کل قرآن	کسب حداقل پنجاه درصد نمره آزمون حفظ اجمالی کل قرآن
	۵	توانایی استفاده هنرمندانه و صحیح از وقف، وصل و ابتدا در بیان دقیق معانی آیات از روی مصحف بدون علامت وقف	اجرای صحیح وقف، وصل و ابتدا در تلاوت از روی مصحف بدون علائم وقف	اجرای صحیح وقف، وصل و ابتدا در تلاوت از روی مصحف	اجرای صحیح وقف، وصل و ابتدا در تلاوت از روی مصحف

درجه	عنوان	قاری درجه ۱	قاری درجه ۲	قاری درجه ۳	قاری درجه ۴
		استاد قرائت قرآن	قاری ممتاز	قاری برگزیده	قاری
عملی	۶	عربیت، فصاحت و پرهیز از اسراع و ابطاء و نداشتن تکلف در اداء حروف و کلمات و قواعد تجوید همانند قرائت قاریان برجسته عرب	عربیت، فصاحت و پرهیز از اسراع و ابطاء و نداشتن تکلف در اداء حروف و کلمات و قواعد تجوید	فصاحت و نداشتن تکلف در اداء حروف و کلمات و قواعد تجوید	فصاحت و نداشتن تکلف در اداء حروف و کلمات و قواعد تجوید
	۷	توانایی ارائه تلاوت‌های کوتاه (زیر ۵ دقیقه) و تلاوت طولانی همراه با استمرار (حداقل سی دقیقه)	توانایی ارائه تلاوت‌های کوتاه (زیر ۵ دقیقه) و تلاوت طولانی همراه با استمرار (حداقل بیست دقیقه)
	۸	دارا بودن سبک مستقل و تأثیرگذار در قرائت به معنای اجرای لحن‌های قرآنی، بدون تقلید در شخصیت صوت، همراه با نوآوری‌هایی در لحن	ارائه تلاوتی موزون و منسجم همراه با اجرای لحن‌های ترکیبی بدون تقلید در شخصیت صوت	ارائه تلاوتی موزون و منسجم	ارائه تلاوتی موزون و منسجم
نظری	۱	آشنایی با ترجمه و مفردات قرآن کریم	درک معنای آیات قرآن کریم	درک معنای آیات قرآن کریم (غیر از عبارات و آیات مشکل)	درک معنای آیات قرآن کریم (در حد کلمات و عبارات پرکاربرد)

درجه	عنوان	قاری درجه ۱	قاری درجه ۲	قاری درجه ۳	قاری درجه ۴
		استاد قرائت قرآن	قاری ممتاز	قاری برگزیده	قاری
نظری	۲	آشنایی با مفاهیم، اصطلاحات و قواعد دانش قرائت (تجوید، وقف و ابتداء، صوت و لحن)	آشنایی با اصطلاحات و قواعد دانش قرائت (تجوید، وقف و ابتداء، صوت و لحن)	داشتن اطلاعات عمومی از مباحث نظری قرائت (تجوید، وقف و ابتداء، صوت و لحن)	داشتن اطلاعات عمومی از مباحث نظری قرائت (تجوید، وقف و ابتداء، صوت و لحن)
	۳	آشنایی با اصول قرائت سبعه و توانایی تلاوت به حداقل دو قرائت رائج	آشنایی با مباحث عمومی قرائت و طرق اصلی قرائت حفص (شاطبیه و صباح)
	۴	آشنایی با تفسیر آیات محفوظه	آشنایی با تفسیر آیات محفوظه	آشنایی با تفسیر آیات محفوظه	آشنایی با تفسیر آیات محفوظه
	۵	آشنایی با مباحث عمومی علوم قرآنی	آشنایی با مباحث عمومی علوم قرآنی	آشنایی با کلیات علوم قرآنی
	۶	آشنایی با مباحث عمومی صرف و نحو عربی	آشنایی با مباحث عمومی صرف و نحو عربی	آشنایی مقدماتی با صرف و نحو عربی
	۷	آشنایی با آداب تلاوت قرآن	آشنایی با آداب تلاوت قرآن	آشنایی با آداب تلاوت قرآن	آشنایی با آداب تلاوت قرآن

جدول شماره ۳: شرایط اختصاصی ارزیابی و طبقه‌بندی مدرسان قرآن کریم
(پیوست آیین‌نامه ضوابط ارزیابی قاریان و مدرسان قرائت قرآن کریم مصوب
جلسه نهم شورای توسعه فرهنگ قرآنی مورخ ۱۳۸۹/۱۲/۷)

درجه چهار	درجه سه		درجه دو		درجه یک		درجه	نوع امتحان
	معلم آموزش عمومی قرآن	معلم روش تدریس قرآن	معلم قرائت قرآن	مدرس قرائت قرآن (گرایش تجوید و وقف و ابتدا)	مدرس قرائت قرآن (گرایش تنغیم)	استاد تعلیم قرائت قرآن (گرایش قرائات)		
	تسلط بر تلاوت مرتل آیات قرآن کریم (بدون اغلاط اعرابی و تجویدی)	تسلط بر تلاوت قرآن کریم	تسلط بر تلاوت قرآن کریم	تسلط بر تلاوت مرتل آیات قرآن کریم با لحنی دلنشین	تسلط بر تلاوت مرتل آیات قرآن کریم با لحنی دلنشین	تسلط بر تلاوت مرتل آیات قرآن کریم با لحنی دلنشین و هماهنگ با معانی آیات	۱	عملی
-----	تسلط بر تلاوت آموزشی قرآن کریم	کسب حداقل هفتاد درصد نمره آزمون تخصصی تلاوت	کسب حداقل هفتاد و پنج درصد نمره آزمون تخصصی تلاوت	کسب حداقل هفتاد و پنج درصد نمره آزمون تخصصی تلاوت	کسب حداقل هفتاد و پنج درصد نمره آزمون تخصصی تلاوت	کسب حداقل هفتاد و پنج درصد نمره آزمون تخصصی تلاوت	۲	
-----	-----	کسب حداقل پنجاه درصد نمره آزمون حفظ اجمالی کل قرآن کریم	کسب حداقل شصت درصد نمره آزمون حفظ اجمالی کل قرآن کریم	کسب حداقل شصت درصد نمره آزمون حفظ اجمالی کل قرآن کریم	کسب حداقل شصت درصد نمره آزمون حفظ اجمالی کل قرآن کریم	کسب حداقل هفتاد درصد نمره آزمون حفظ اجمالی کل قرآن کریم	۳	